

7. 2. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kreativní byrokracie a dělba moci ve státě

Slyšíme to, a vlastně sami někdy i vyslovujeme, docela často – ti úředníci neudělají nikdy nic navíc, oni mají jen ty svoje paragrafy a razítka a nad rámec toho nehnou prstem. Samozřejmě, když to našťavaně říkáme, tak tím v drtivé většině myslíme, že nepomohli nám nebo naší věci. Popřípadě někomu z naší rodiny nebo našim kamarádům.

Jako učitele správního práva, mne před pár dny v tomto kontextu zaujaly ve veřejnoprávním rozhlase názory jednoho britského urbanisty^[1], bojujícího za myšlenku tzv. *kreativní byrokracie*. Cílem zmíněné *kreativní byrokracie* mj. je, aby se lidé-úředníci podívali na všechna tato pravidla a protokoly novými očima a položili si otázku, zda je skutečně potřebujeme. To na první pohled zní docela sexy a racionálně, koneckonců idea, že by se měla omezovat byrokracie, není nijak nová. To nám před volbami slibují ostatně politici a političky napříč politickým spektrem, asi také neznáte příčetného kandidáta do sněmovny či Senátu, který by sliboval nárůst byrokracie a počtu úředníků. Nicméně vždy je to úkol pro politiky, aby vytyčovali hranice pro byrokracii, ne pro samotné úředníky. Taková jejich úloha v rámci dělby moci opravdu nebyla a není. Moc zákonodárná nám pomyslně lajnuje hřiště, a stanoví co je a není faul, nebo jak dlouho má trvat poločas. Naopak moc výkonná, kam spadají ti proklatí úředníci, jsou imaginární hráči na hřišti, kteří vykonávají státní moc. Hráči-úředníci prostě nemohou měnit pravidla hry, to by byl pěkný zmatek.

Ale zpátky k úvodní myšlence naší glosy, tedy k údajné neaktivitě úředníků, kteří dělají jen to, co se jim přikáže. Mám za to, že je zde dobré oprášit a připomenout základní ideu obsaženou v naší ústavě - *Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví*. Tomu se říká zásada legality, státní moc (resp. úředníci) se prostě musí držet zákonů, a činit „pouze“ to, co jim ukládají.

Naopak pro nás soukromé fyzické a právnické osoby z ústavy platí, že *každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá*. Ano, my lidé (občané i cizinci) a naše firmy to máme zrcadlově obráceně, my více aktivní býti můžeme a vlastně i máme být.

Sečteno - až zase budeme jednou úředníkům vytýkat, že dělají „jen to co mají v těch svých lejstrech a pokynech“, tak mějme na paměti, že to tak z prapodstaty fungování demokratické veřejné správy musí být. Samozřejmě úředník musí pracovat kvalitně, pečlivě a současně maximálně rychle, má být odborníkem na svou agendu (i otázky související), o tom není sporu. Nicméně kreativní aktivistické přístupy od veřejné správy nechťejme, od toho jsou zde v právním státě, v rámci dělby moci, opravdu jiní. Nechťejme po rybě, aby nesmyslně konkurovala ptákům anebo dokonce letadlům.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,

[1] Charles Landry

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)
- [Lichevní smlouva ve světle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2025, sp. zn. 28 Cdo 2378/2024](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Reakce na článek: Komentář - smutná realita výmazů exekutorského zástavního práva z katastru nemovitostí](#)
- [Povinnost zajištění gramotnosti dle AI Aktu a její naplňování v praxi](#)